

§ 5 i Kommissionens Forslag bliver alligevel staaende ved den ene Ko. Det er en vemodig Tanke, et vemodigt Farvel, om man vil, som man stænkter det formaal at skaffe bedre økonomiske Raar for Landarbejderne, der har fundet Blads i Numærkningen til denne Paragraf. Det nægtes imidlertid fra enkelte Sider, at Kommissionens Forslag alene skulde gaa ud paa at skabe Husmandsbrug til 1 Ko. og der paa staas, at 3—4 Tdr. Land er tilstrækkeligt til et Kreaturhold paa 2 Køer; men det tør jeg benægte. Hvad det ærede Medlem for Raastov (Reventlow) omtalte for derved fra Holland til Bevis for, at man paa en Lod af 3—4 Tdr. Land kan holde de 2 Køer, har intet at bethde. Thi det, der tales om i Kommissionens Forslag, er ikke Jord som den, man har paa Holland, det er Middelfjord til Takst 12, og af en saadan Middelfjord vil der kræves 3—4 Tdr. Land for derpaa at kunne holde 1 Ko. At den „ene Ko“ var det ledende Princip i Kommissionens Forslag, fremgaar af de til Sogneraadene udfendte Spørgsmaal og navnlig af Spørgsmaal 11, som jeg med den ærede Formands Tilladelse skal oplæse: „Antager Sogneraadet, at de tilstedeværende Arbejdsforhold i Kommunen i nogen væsentlig Grad vilde forbedres ved, at der aabnes jordløse Husmænd og Indsiddere samt ældre hæderlige Tjenestefolk Udgang til paa lempeelige Billaar at komme i Besiddelse (enten som Ejendom eller uopfygeligt Leje) af en bekvemt beliggende Jordlod af den under 1) angivne Størrelse“, og under Punkt 1) er netop opført Husmandsbrug til een Ko, saa det er ganske utvivlsomt, at det er det, Kommissionens Flertal har haft for Øje, og at det er det, som dette Flertal har stillet Forslag om. Man kan altsaa, naar man vil blive staaende ved den Deling, jeg nævnte i mine indledende Bemærkninger, sige, at Flertallet i denne Lejr holder paa Kommissionens Forslag, medens der kun er saa, der egentlig holde paa Regeringens i alle Punkter. Paa et Punkt, det, hvor Forslagene falde sammen, nemlig Punktet angaaende Husloddernes Størrelse, er denne Lejr enig. Der er altsaa Enighed mellem dem angaaende Hovedpunktet. Den anden Lejr derimod er høvten tilfreds med Regeringens Forslag eller Kommissionens Forslag.

Dernæst skal jeg med nogle Bemærkninger omtale Forslagets økonomiske Grundlag. Dette er efter min Opfattelse ret uheldigt. Ved Omtalen heraf kommer man naturlig til i første Linie at tænke paa Laanet fra Statskassens Side. Naar man sætter et Husmandsbrugs Værdi til 4,000 Kr., er Jordholdet det, at 800 Kr. heraf skulle betales af

vedkommende Landarbejder. Tilbage bliver altsaa 3,200 Kr. Halvdelen af Burderingssummen, 2,000 Kr., skal anbringes som Første-Prioritetslaan i Ejendommen fra Kreditforeningens Side. Tilbage bliver altsaa 1,200 Kr. Det er Statskassens Laan. Dette staar afdragsfrit i Løbet af 45 Aar, og fra det Øjeblik, da Kreditforeningens amortisable Laan er afviklet, hvilket netop vil ske efter dette Antal Aars Forløb, skal Statslaanet amortiseres, og det i Løbet af 25 Aar; den aarlige Udgift ved den korte Amortisationsfrist bliver ikke mindre end 6 pCt. Naar man læser efter i de Bemærkninger, som ledsage Forslaget, hedder det der, at det er saa prægtigt med disse 6 pCt., thi naar Besidderen af Husmandsbruget yder saa meget aarlig, vil Regnskabet nemlig i en tendelig Grad blive simplificeret. Der vil komme flækkelige Afdrag ind hvert Aar, og Regnskabet vil blive lettere at føre, mere overskueligt. Jeg undres over, at saadanne Hensyn overhovedet kunne gøres gældende. Jeg mener nemlig, at en Afdragsfrist paa 25 Aar er lovlig kort, den burde være adskilligt længere. Jeg antager endogaa, at en Afdragsfrist paa 45 Aar ikke vilde være for meget; men at motivere den korte Afdragsfrist netop med at anføre, at Regnskabet saa vil blive mere simpelt og lettere overskueligt, mener jeg i alt Fald er meget paa-faldende. Ved Siden heraf skal Statskassen endvidere yde Dagpenge og Rejsepenge til Kommissionen, og endelig skulle Kreditforeningerne, der formenes at saa forvægede Udgifter ved Oprettelsen af de ny Afdelinger, have disse Udgifter refunderede af Statskassen. Endelig er der Tale om en Smule Stempelbegunstigelse, hvorved Statskassen lider et Tab, og Frihed for at betale Tinglæsningsgebyr, som det jo hedder. Det er i det hele taget meget smaat, hvad Statskassen har at byde. Det er utvivlsomt, at skal denne Reform gennemføres paa en saadan Maade, at den skal blive til virkelig Held og Betsignelse for vort Folk, specielt for vore Landarbejdere, maa Statskassen yde langt større Ofre. Som det vil være ærede Medlemmer bekendt, er Besiddelsesforholdet i Regeringsforslaget ordnet saaledes, at det skal være Selveje. Denne Besiddelsesform tiltaler mig ikke. Det forekommer mig, at offentligt Fæste var langt at foretrække. En Gang var det saaledes, at Selveje antoges for den allerhelldigste Besiddelsesform. I de Aar, der gif umiddelbart efter Frihedens Indførelse her i Landet, gif man ud paa at indskrænke Fæstevæsenet i størst mulig Grad. At vore Gaardmænd og Husmænd ude paa Landet bleve Selvejere, mente man var det